

“බඳුමිකර රජු” බිල් ගෞස් ගේ නික්ම යැමේ: මුළු සහ දේශපාලන ගමනයෝ

The demise of "bond king" Bill Gross: Financial and political implications

නික් බ්‍රිමිස් විසිනි 2014 ඔක්තෝබර් 4

“බඳුමිකර රජු” ලෙස හඳුන්වන බිල් ගෞස් ලෙෂකයේ විභාගතම බඳුමිකර වෙළඳුන් වන පැසිගික් මැනේෂ්මන්ට් ඉන්වෙස්ට්මෙන්ට් කම්පෙනි හෙවත් පිමිකේෂ් සමාගමෙන් සැපේතැම්බර් මස අග දි හදිසියේ ඉවත්ව යැම, එයටම විශේෂතව ආකාරයකින් ඇමරිකානු හා ගෝලිය මූල්‍ය පද්ධතියේ බිඳෙන සුදු බව කෙරෙහි තවත් එක ආලෝක ධාරාවක් විනිශුචිය.

ඡේනස් කැපිල් නම් බෙහෙවින් කුඩා සමාගමක තනතුරක් හාර ගැනීම සඳහා, තමා ආරම්භ කර අවුරුදු 40කට අධික කාලයක් තිස්සේ මෙහෙයුම් පිමිකේෂ් සමාගමෙන් ඉවත්වන බව ගෞස් සැපේතැම්බර් 26 දින නිවේදනය කළේය. ඉවත්ව තොගියේ නම් ඔහු අස්කේරෙනු ඇති බවට විශ්වාසයක් තිබුණි.

මෙම නාටකාකාර නිකම්ම සිදුවුයේ පිමිකේෂ් ඉහළ පාලක මන්ඩල තුළ ඇතිව තිබූ කැලීම් සහගත කාල පරිව්‍යේදායකට පසුවය. ගෞස් සමග ඇති වූ මතස්ස්ද මාලාවකට පසු ඔහුගේ දැකුණත මෙන්ම අනුප්‍රාප්තිකයා ද සේ සිටි මොහොමඩ් එල්. එශිරෙන් පසුගිය ජනවාරියේදී සමාගමෙන් ඉවත්ව විය. මෙයින් පසු ඔහු වඩා වඩාත් අස්ප්‍රාවර හැසිරීම් පල කරන්නට විය. මෙවා අතර, පිමිකේෂ් ඉහළ පෙලේ විධායකයන් හොලා දකිමින් යැඹු විදුත් තැපැල, ප්‍රසිද්ධ ස්පානවල අවි කන්නාඩි පැලැදී සිටිම්න් ජස්ටින් බිඳී නම් විසි වියැනි ජනප්‍රිය (අවිකන්නාඩි පලදින) ගායකයාට තමා සන්සන්දනය කර ගැනීම, අඟ්ල් මසදී තම මියගිය බලලා වෙනුවෙන් පුදුල් අනුගාමිකතවයක් ඇති ඔහුගේ ආයෝජන දැක්ම සහිත ලිපියක ප්‍රථම හාය පුද් කිරීම, ආදිය විය.

“වඩාත්ම කරනාවන්ත, වඩාත්ම නිර්හිත, වඩාත්ම සුහදිලි, තම ජීවිතයේ දී මුනගැසුනු අපුරුවතම මිනිසා” ලෙස තමා ගැන යලි යලින් ලියන ලෙස ගෞස් මාධ්‍යවේදීන්ට පැවසු බවට ද වාර්තා පලවී ඇති.

සත්ත්වකින් ම, මුදල් ගලා එනතාක් දුරට, යම් “වෙළඳපොල වාසියක්” ලබාදෙන ඉහත ආකාර හැසිරීම් ඉවසා දාරාගෙන සිටීමට නැතහොත් සාදරයෙන් පිළිගැනීමට පවා හැකිව තිබුණි. එහෙත්, බොහෝ අනෙකුත් අරමුදල්වල ක්‍රියාකාරිත්වය තිරතුරුවම අනිඛා යමින්, පිමිකේෂ් සමාගම බොලර් විලියන 2ක් වටිනා ව්‍යාපාරයක් බවට හැරවීමට ගෞස් හට උපකාරී වූ ඔහුගේ ‘මැලික්’ ස්පර්යය ඔහු හැරදා ගියේ ය.

ලෙෂකයේ අනි පැමුව බඳුමිකර වෙළෙන්දාගේ තන්වයට නැග ගැනීමටත්, එම ක්‍රියාභාවය තුළදී අනි විභාල පුද්ගලික දෙනස්කන්ධියක් රසකර ගැනීමටත්- අවුරුද්දකට බොලර් මිලියන 200 ක වැටුපක් පිමිකේෂ් ඔහුට ගෙවු බවට වාර්තා වී ඇති- පදනම් ලෙස පැවතියේ එස්කර මාරුවක් ගැනීමටත් අවුරුද්දකට බොලර් මිලියන 200 ක වැටුපක් පිමිකේෂ් ඔහුට ගෙවු බවට වාර්තා වී

ලෙෂකයේ සීමාකල තන්වයන් තුළ, 1980 ගනන් විලින්

ආරම්භ වූ එක්සත් ජනපදයේ ගැනුරු පසුබැංම් දෙකකට පසු, බඳුමිකර වෝල් විදියේ බාවනයට සම්බන්ධවී ඇති බව ඔහු දුටුවේය.

ඔහු තොරාගත් “ආකෘතිය” හරයෙන් සරල විය. එහි පදනම ලෙස පැවතියේ, අඩු උද්ධමන තන්වයන් තුළ, එවායේ මුළුත ප්‍රතිලාභ ඉහළ යන බැවින්, ස්පාරාවර ආදායම බඳුමිකරවල වටිනා කම ඉහළ යනු ඇත යන උපකළුපනයයි.

උදාහරණයක් වශයෙන්, බොලර් 100ක බඳුමිකරයක් 5%ක ස්විර ආදායමක් ලබා දේ නම්, එනම් අවුරුද්දට බොලර් 5ක්, එම ආදායමේ වටිනාකම, උද්ධමන රේටුවුව 5 - 6% ක් නොවී 2% ක් වී නම්, වඩා වැඩි වේ. මෙහි ප්‍රතිඵලය ලෙස එකී ආදායම් ප්‍රවාහය ලබා දෙන, එසේම මූල්‍ය වෙළඳ පොලෙහි විකිනීමට හා මිලදී ගැනීමටත් හැකි, එම බඳුමිකරයේ වටිනාකම, අඩු උද්ධමන තන්වයන් තුළ ඉහළ යනු යම් නැඹුරුවක් දක්වයි.

කාලයක් පුරා මෙම “ආකෘතිය” විභාල ප්‍රතිලාභ සම්පාදනය කර දුනි. පිමිකේෂ් ලෙෂකයේ විභාලතම බඳුමිකර වෙළඳුන් බවට පත්වූ අතර ගෞස් විසින් “පුද්ගලිකව ම මෙහෙය වූ” පුරුන ප්‍රතිලාභ බඳුමිකර අරමුදල බොහෝ වසර වලදී තම තරගකරුවන් අනිබවා යාමට සමත්විනි.

කෙසේ වෙතත් මැත කාලයේදී වකුය කැරකැවී ගියේ ය.

ගත වූ 12 මස තුළ, ගෞස්ගේ ඉවත්වීමට පෙරම, බිලියන 42ක් පුරුන ප්‍රතිලාභ අරමුදලින් ඉවතට ගලා ගිය අතර, ප්‍රතිලාභ වලින් මැන බැලෙන කළ කර්මාන්තයේ ගුෂ්නිගත වරු තුළ පහළ 20% තුළ ගැනීමට එයට සිදුවිය. සැපේතැම්බර් මස එය මුදල් ඉවත ගලායැම් අත් විදි අනුගාමී 17 වන මාසය විය. පිමිකේෂ්වේ අනෙකුත් අරමුදල්වල කාර්යසාධනය ද වෙළඳපොලෙහි අනෙකුත් අරමුදල්වල සාපේක්ෂව දුර්වල වූ අතර, සැපේතැම්බර් මුළ සිට ඔවුන්ගේ වත්කම්වල වටිනාකම 10% කින් පහළ ගිය බැවි වාර්තා විය.

මූල්‍ය කටයුතු පිරිහෙම්න් තිබීමට අමතරව ව්‍යාපාර සම්බන්ධයට අයන් බොලර් බිලියන 3.6 වටිනා පුරුන ප්‍රතිලාභ විනිමය අරමුදල, සුරක්මිපත් හා විනිමය කොමිසමේ පරීක්ෂාවට ලක් කෙරී ඇති බව, වාර්තා විය. ප්‍රස්තුත කරන වූ යෙදේ තම කාර්යසාධනය පිළිබඳ විකෘති කළ විතුයක් මවා (ප්‍රමිලා) පෙන්වීම උදෙසා පිමිකේෂ්, තම වත්කම් තක්සේරු කිරීමේදී, ආයෝජන මිලදී ගන් මිලට වඩා වැඩි මිල ගනන් යොදා ගත්තේ ද යන්නය. සමාගම පැවසුවේ තමුන් සම්බන්ධ සිට ඔවුන්ගේ තමන්ගේ මිලකිරීමේ තුළ සාපේක්ෂව දුර්වල වූ අතර, සැපේතැම්බර් මුළ සිට ඔවුන්ගේ වත්කම්වල වටිනාකම 10% කින් පහළ ගිය බැවි වාර්තා විය.

මූල්‍ය කටයුතු පිරිහෙම්න් තිබීමට අමතරව ව්‍යාපාර සම්බන්ධයට

අයන් බොලර් බිලියන 3.6 වටිනා පුරුන ප්‍රතිලාභ විනිමය අරමුදල, සුරක්මිපත් හා විනිමය කොමිසමේ පරීක්ෂාවට ලක් කෙරී ඇති බව, වාර්තා විය. ප්‍රස්තුත කරන වූ යෙදේ තම කාර්යසාධනය පිළිබඳ විකෘති කළ විතුයක් මවා (ප්‍රමිලා) පෙන්වීම උදෙසා පිමිකේෂ්, තම වත්කම් තක්සේරු කිරීමේදී, ආයෝජන මිලදී ගන් මිලට වඩා වැඩි මිල ගනන් යොදා ගත්තේ ද යන්නය. සමාගම පැවසුවේ තමුන් හොඳ ම පරීක්ෂාවන්ට” අනුකූල බවත්ය.

මතුවීමට ඉඩ ප්‍රස්ථා සැලසෙන්නේ, බැඳුම්කර නිරතරුව ගනුදෙනු නොකෙරෙන වෙළඳපාලවල්හි ඒවායේ අය ගනනය කිරීමේදී, අනෙකුත් සමාගම් වෙළඳපාල දත්ත සහ පැවතිය හැකි දුවකිලතාවය පිළිබඳව තක්සේරු මත පදනම් විය හැකි බැවිති. මෙවතින් ක්‍රියා පටිපාටින් 2008 අරුධුදයේදී සූපු පැවත් නොවන කාර්ය භාරයක් ඉටුකළ අතර එහි දී, මේ අයුරින් තක්සේරුකළ මුළුමහත් වත්තම පන්තින්: කිසිදු වටිනාකමක් නැති බුන්ත් බවට පත්ව ඇති බව හෙලි වුති. අවසන් විශ්‍රාශයේදී ග්‍රොස්ගේ පරිභානියේ මූලයන් ඇත්තේ 2008 ගෝලිය මූල්‍ය අරුධුදයෙන් ජනිත කළ පෙරලිය සහ එක්සන් ජනපද ගෙවරල් මහ බැංකුව සහ වෙනත් මහ බැංකු විසින් ක්‍රියාවට දැමු “ප්‍රමාණාත්මක” ලිහිල් කිරීම නම්න් හඳුන්වන අසාමාන්‍ය පියවර තුළය. මූල්‍ය මහත් මූල්‍ය පද්ධතියම උනුවේ යැම වැළැක්වීමේ උත්සාහයක් ලෙස, බැඳුම්කර හා වෙනත් මූල්‍ය වෙළඳපාල තුවට බොලර මුදියන ගනන් පොම්ප කිරීම මෙකි පියවර මගින් සිදු කෙරින.

ග්‍රොස් විශ්‍රාශ කලේ, 2011 දී ලිහිල් කිරීමේ වැඩසටහනෙහි 2 වන වටය අවසානයේ වෝල් විදියේ බැඳුම්කර උත්පාතය අවසන් වනු ඇති බවත්, ඇමරිකානු මහ බැංකුව වෙළඳපාලෙන් ඉවත් වීම හා සමග ආන්ඩ්‍රොවේ බැඳුම්කර මිල පහල බසිනු ඇති බවත් ය. කෙසේ වෙතත්, මහ බැංකුව තම වෙළඳපාල මැදිහත් වීම ඉහළ දුම්මින් ලිහිල් කිරීමේ තුන්වන වටය දියන කලේය. 2013 දී මහ බැංකුව තම වෙළඳපාල මැදිහත් වීම ලිහිල් කරන බවට සංඡා පල කළ විට ද ග්‍රොස්, එම තක්සේරුව ම කලේය.

මිහුගේ ගනනය කිරීම්වල පදනම ලෙස පැවතියේ, ආන්ඩ්‍රොවේ බැඳුම්කර මිලදී ගැනීම මහ බැංකුවලට දැඟින් දිගටම නොකළ හැකි බවත් ඒ අනුව ඒවායේ වෙළඳපාල අය වැවත්තා ඇති බවත් ය. කෙසේ වෙතත්, මහ බැංකුව මැදිහත්වීම දිගටම කෙරිගෙන යන අතර, සැබැං ආර්ථික එක තැනෑ පල්වීමේ සහ තග්න අවධානයේ කොන්දේසි යටතේ, බැඳුම්කර තම ආකර්ෂණීය බව රඳවා ගැනීමට අසමත් වී ඇත.

ග්‍රොස්ගේ පරිභානිය පිළිබඳ තම විවරනය තුළ, ගයිනැන්ෂල් ටයිමිස් විවාරක ජ්‍යෙන් වෙට්, සුපුසිද්ධ බ්‍රිතාන්‍ය ආර්ථික විද්‍යායැ (මූල්‍ය වෙළඳපාල වෙළඳාමිකරුවකු වශයෙන් ද ප්‍රසිද්ධියක් ඉසිලු) ජේන් මේනාඩ් කේන්ස්ගේ නිරීක්ෂණය සිහිපත් කලේය. “වෙළඳපාල පිළිබඳ ගැවුම් තම ඒවාට, ආයෝජකයන්ට බංකොලාත් නොවී සිරිය හැකි කාලයට වඩා වැඩි කාලයක් තමන්ගේ “අතාර්කිකලට” පවත්වා ගැනීමට හැකිකමයි” යන කේන්ස්ගේ මෙම අවස්ථාවේදී “.....ශ්වාට, විකාර සහගත හැකිරීම ඇති ආයෝජන ගුරුන් තමන් කෙරෙහි ඇති පිළිගැනීම පවත්වා ගත හැකි කාලයට වඩා වැඩි කාලයක්” සේ සකස් කරමින්, තම නිරීක්ෂණය සටහන් කර ඇත. ඇය ප්‍රකාශ කළ පරිදි, මිහුගේ පරිභානිය, “විකානි වූ ආයෝජන ලේකයක් පිළිබඳ ප්‍රබල සංකේතයක් විය.

මෙම සිද්ධියේ අවසන් එලය තවමත් පහැදිලි නැති වූව ද රට තවත් ප්‍රධාන මූල්‍ය අරුධුදයක් ඇවිල්වීම සඳහා ව්‍යවයක් ඇති බව පැවතිය හැකි. ගනුදෙනු කරුවත්ගේ “අතිමහත් බහුතරය” තමන් සමග රදි සිවිනු ඇති බවට පිමිකේ ඉදිරිපත් කරන ආන්මසාධක අස්වැසීම ගැන මහත් විශ්‍රාශයක් තැබිය නොහැක්කේ, මූල්‍ය ආයතන සැම විටකම තමන් ස්ථාවර

බැවි, බංකොලාත්වීමේ ආසන්නතම මොහොත දක්වාම, ප්‍රකාශ කරන හෙයිනි.

වැඩි දුරටත්, ගයිනැන්ෂල් ටයිමිස් විවාරක ජේන් මතරස් සඳහන් කළ පරිදි, සමස්ත ප්‍රතිලාභ අරමුදල කොතරම් විභාලද යත්, ඕනෑම ප්‍රධාන පෙලේ මූදල් ආපසු ගැනීම සමස්ත මූල්‍ය පද්ධතියට ම බලපැලක් සිදුකළ හැකිය. පසුගිය මාස 12 තුළදී වූ මූදල් ආපසු ගැනීම “අති විභාල” සේ හඳුන්වීම්න් ඔහු අනතුරු ඇගැවුයේ, “වියහැකි නරකම සිද්ධිය නම්... පිමිකෙන්වත් පිටතට ගෙනා සැලකිය යුතු පරිමාන මූදල් ප්‍රවාහයන් ගෘවතුරක තත්වයට හැරීමයි.”

සමාගම ගනුදෙනු කරන වෙළඳපාලවල එහි ආයෝජන බොහොමයක් “අතිවිභාල” වන අතර, එබැවින් සැලකිය යුතු මූදල් බැහැර ගැලීම “අරුධුදයක් ඇතිවිමට” සමත් විය හැක.

ප්‍රධාන කාරනය වන්නේ, ආයතනික ආයෝජකයන් කුමක් කිරීමට තීරනය කරවිදි යන්නය. ඔහු ස්ථාන සඳහා මවුන්ගේ අරමුදල් වෙන්කිරීම සැබැවින්ම පාලනය කරනුයේ ලෙස්කය පුරා ආයෝජන ප්‍රවාහ පාලනය කිරීමෙහි ලා සුවිශාල නමුත් අප්‍රකට බලයක් දරන්නාවූ විභාල ඇක්වුවරිස් (රක්ෂන) සහ විශ්‍රාම දීමනා උපදේශක සමාගමයි.

මිහුගේ නිගමනය වූයේ, ඔවුන් පිමිකේ සමාගම අනහරිනු ඇති බව නිශ්චිත නැති නමුත්, එසේ නොවන බවද නිශ්චිත නැති බවයි.

අවම වශයෙන් එක් ප්‍රධාන විශ්‍රාම දීමනා උපදේශකයෙක් පිමිකේවේ ශේෂිය පහත හෙලා ඇති අතර, අනෙකුත් ද එසේ කළහොත් ආයෝජකයන් පිමිකේවත් එහියට පැනීම සඳහා පොරකුමට ඉඩ ඇත. එවැනි තත්වයක් 2008 සිද්ධීන් පෙන්වුම් කළාක් මෙන්, දුරදිග යන පලවිපාක ගෙන දෙමින් මූල්‍ය වෙළඳපාලවල් කළඩාලු ඇත.

බැවි ග්‍රොස්ගේ නික්ම යැමේ ක්ෂේත්‍රීක විපාක කුමක් වූවද, මෙම සිදුවීම සැලකිය යුතු දේශපාලන ප්‍රස්ථාන දැනුමත් ඉස්මතු කර ඇත.

වංශාධිපති ප්‍රහුවක් මූල්‍ය මහත් මූල්‍ය පද්ධතියම තම ආධිපත්‍යයට නතු කරගෙන සිටිනා පරිමාව එය අවධාරනය කරයි. රැසියාව සහ විනය වැනි රටවල පාලනය නතු කරගෙන සිටිනා ක්‍රිපයාධිකාරීන් ගැන නිශ්චිතතා කෙරෙන හෙලා දැකීම් ප්‍රකාශ වශයෙන්, “අමරිකානු ප්‍රජාතනත්ත්වාදය” සාරභාත වශයෙන් ම ඉන් වෙනස් නොවේ. තව දුරටත් පවසන්නේ නම්, විශ්‍රාම දීමනා අරමුදල් වෙන්කිරීම වල හඳුසි වෙනස් වීම මගින්, එක්සත් ජනපදයේ මෙන්ම ගෝලියට ඉමහත් ව්‍යසනකාරී සමාජ ප්‍රතිප්‍රල ගෙන දෙන මූල්‍ය අරුධුදයන් ජනනය කිරීමට ඇති හැකියාව, මුළුමහත් දෙනවාදී මූල්‍ය පද්ධතියේ අවසන්තක හාවය ගැන කෙසේ වෙතත්, අහේතුක බව කියා පායි.

තමන්ගේ සහ තම පවුල්වල අනාගත පැවැත්ම උදෙසා, මිලියන සියෙනනක් වැඩිකරන ජනතාව දැරු උත්සාහනයේගේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් පිළිගැනීම වැනි සියෙන් විවාහ පාලනය මෙහෙයු වන්නේ, ඔවුන්ගේ සින්දු මගින්, එක්සත් ජනපදයේ මෙන්ම ගෝලියට ඉමහත් ව්‍යසනකාරී සමාජ ප්‍රතිප්‍රල ගෙන දෙන මූල්‍ය අරුධුදයන් ජනනය කිරීමට ඇති හැකියාව, මුළුමහත් දෙනවාදී මූල්‍ය පද්ධතියේ අවසන්තක හාවය ගැන කෙසේ වෙතත්, අහේතුක බව කියා පායි.

තමන්ගේ සහ තම පවුල්වල අනාගත පැවැත්ම උදෙසා, මිලියන සියෙනනක් වැඩිකරන ජනතාව දැරු උත්සාහනයේගේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් පිළිගැනීම වැනි සියෙන් විවාහ පාලනය මෙහෙයු වන්නේ, ඔවුන්ගේ සින්දු මගින් එම ජනතාවන්ගේ සීවිත විනාශය කර ඇද දැමීමේ හැකියාවක් ඇතිවිමට පිළිගැනීම සිද්ධිය විය.